

καὶ ἀπάνθρωπον καταστροφὴν. Ὅταν δὲ οἱ πρῶτοι τῶν ἀγρίων τούτων ἐπιδρομῶν πλήρεις λαφύρων ἐπανάστρεφον εἰς τὰς ἐστίας των, πολυαριθμότεροι καὶ ἀπληστότεροι διεδέχοντο αὐτοὺς, φρικαλεώτερα διαπράττοντες κακουργήματα. Οὗτοι, μὴ εὐρίσκοντες πρόχειρον λείαν, συνελάμβανον τοὺς ἀπογυμνωθέντας Πελοποννησίους, καὶ ἐξηνάγκαζον εἰς ὑπογραφὴν χρωστικῶν ὁμολογιῶν πληρωτέων ἐν ὠρισμένῳ χρόνῳ⁽¹⁾, ἢ δίκην κτηνῶν ἀντὶ ἐλαχίστου τιμήματος ἐπώλουν εἰς μεμακρυσμένους τόπους⁽²⁾. Τὰ πάντα εἶχεν ἀφανίσει ἡ Ἀλθανικὴ πανώλης. Ἐκεῖ ἔνθα πρὸ ὀλίγου ὑπῆρχον πόλεις καὶ κῶμαι πολυάνδροι καὶ εὐδαίμονες, ἤδη ἐβλεπέ τις θανάτου ἐρήμωτιν, καὶ πυριφλεγῆ ἐρείπια. Ἡ Πελοπόννησος πᾶσα εἶχε σχεδὸν ἀπογυμνωθῆ κατοίκων, διότι οἱ μὲν ἐσφάγησαν, ἢ ἐξηνδραποδίσθησαν, οἱ δὲ μετηνάστευσαν εἰς Ἐπτάνησον, καὶ εὐάριθμοι ἐκρύβησαν εἰς ἀπρόσιτα ὄρη καὶ ἀπόκρυφα σπήλαια. Μόνον οἱ κάτοικοι τοῦ Λάλα καὶ τῆς Βαρδούνιας διέμειναν ἀσφαλεῖς, καὶ συμβουλοῦντες τοὺς συμπατριώτας αὐτῶν εἰς τὸ ἔργον τῆς καταστρεπτικῆς λαφυραγωγίας, ἐλάμβανον τὸ ἀναλογοῦν μερίδιον. Καὶ αὐτοὶ οἱ Μανιάται μὴ δυνθέντες ν' ἀντιταχθῶσιν εἰς τὴν ὁρμὴν αὐτῶν, ἐζήτησαν ἄσυλον εἰς τὰ κρησφύγετα τοῦ Ταυγέτου, πολλοὶ δὲ κῶμαι αὐτῶν διηρπάγησαν καὶ ἐπυρπολήθησαν.

Σέργιος ὁ Μακρῆιος ἐκτραγωδεῖ οὕτω τὰ ἐν Πελοποννήσῳ τότε συμβάντα.

σελ. 14 — 21). — Ὁ Καστελλὰν ἀναφέρει καὶ τὸ ἐξῆς ἀνδραγαθήμα μιᾶς γυναικός. « Ὅταν οἱ Ἀλθανοὶ ἐδήκουν τὴν Κυπαρισίαν (Arcadie) νέα τις εὐρισκομένη ἐν τῇ πεδιάδι διέκρινε τὰς περικυκλούσας τὴν οἰκίαν τῆς φλόγας ὅθεν ἀμέσως ὀρμήσασα κατώρθωσε παλαιούσα κατὰ τοῦ πυρός καὶ τῶν Ἀλθανῶν νὰ διασώσῃ τὸ βρέφος τῆς. Πλὴν καταδικωμένη ὑπερπηδᾷ ὡς δορκὰς πᾶν τὸ πρὸ ποδῶν, καὶ φθάνει μετὰ τοῦ πολυτίμου φορτίου ἐπὶ ἀποκρήνμου βράχου. Οἱ Ἀλθανοὶ ἐπροχώρουν κατ' αὐτῆς, ἥτις μίαν μόνην διεξοδὸν εἶχε, τὸ ὑποχαῖνον βάραθρον. Καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ἄρπαγες πλησιάζαντες ἐξήπλουν τὰς χεῖρας πρὸς σύλληψιν τῆς λείας, ἢ γενναία Ἕλληνις ὑψοῖ τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ ἀπαγγεῖλασα βραχεῖαν δέησιν, κρημνίζεται μετὰ τοῦ παιδὸς εἰς τὸ βάραθρον! Σταυρὸς ἠγέρθη εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο. Ποία μήτηρ δύναται νὰ τὸν ἴδῃ ἄνευ φρικιάσεως, καὶ τίς ψυχὴ εὐαίσθητος δὲν θὰ χύσῃ δάκρυα εἰς τὴν θέαν αὐτοῦ; Τὸ ἀπλοῦν ἐκεῖνο μνημεῖον, ὁ ταπεινὸς ἐκεῖνος σταυρὸς, θυγατὸν νὰ καταστραφῆ, ἀλλὰ τὸ βάραθρον ὑπάρχει, καὶ θέλει διαμείνει, ὡς αἰώνιον μνημεῖον μητρικοῦ ἔρωτος, καὶ σχεδὸν παράφρονος ἐλευθερίας ». *Lettres sur la Morée et les Iles*, Paris 1808, II, σελ. 110.

(1) Ἐκαστος τῶν Ἀλθανῶν εἶχε τοιαύτας ὁμολογίας 500,000 ἢ 600 χιλ. γροσίων (Φραντζῆς, Α', 20).

(2) Εἰκοσι χιλιάδες ἐπωλήθησαν εἰς τοὺς Ἀφρικανούς, καὶ τοὺς Τούρκους τῆς πρῶμελης. (Pouqueville, voyage dans la Grèce, III, σελ. 487.)